

EXPOSICIONS

L'art de la pedra seca: identitat ebrenca i patrimoni al Museu de les Terres de l'Ebre

La mostra itinerant 'Tota pedra fa paret. La pedra seca a Catalunya' es podrà veure fins al 3 d'agost, a la sala d'exposicions temporals del Museu

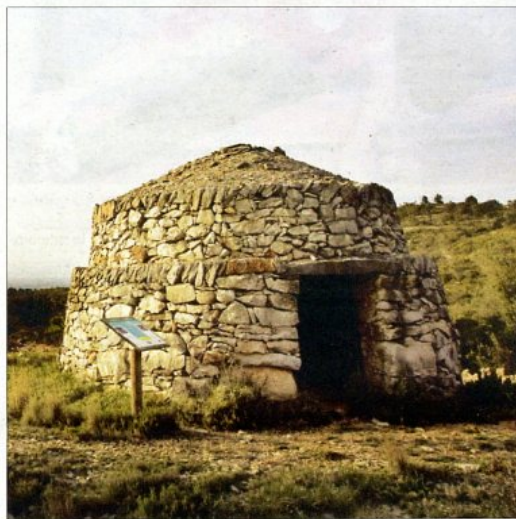
Amposta Roser Regolf

Sostenible i harmònica amb l'entorn natural, la pedra en sec ha sobreviscut al pas del temps com a testimoni de les formes de vida del passat. Entre màrgens, barraques, ponts, cocons i altres construccions destinades a l'agricultura, la ramaderia o l'abastiment d'aigua, este tipus d'arquitectura tradicional forma part del paisatge i la identitat de les nostres terres riques en pedra calcària, que va servir durant generacions per alçar construccions de les quals encara avui no se n'ha trobat un substitut tan vàlid.

Construïdes entre el segle XIX i XX i fins als anys 70, es calcula que a les Terres de l'Ebre hi hauria més de 50.000 quilòmetres de màrgens de pedra seca, així com centenars d'elements i construccions aixecats amb aquesta tècnica. Durant la primera meitat del segle XX, els pagesos netejaven les seues terres per a obtenir més espai cultivable, enretirant les pedres del mateix terreny i construint els màrgens de pedra seca, que alhora servien per a delimitar les finques i abancalar les falques de les muntanyes, unes mesures que evitaven l'erosió i el corriments de les terres. L'any 2018, la tècnica de la pedra en sec va ser reconeguda com a Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat per part de la UNESCO, un nomenament que ha de permetre la conservació i manteniment dels espais on es troben estos tipus d'elements patrimonials.

Ara per ara, però, les construccions de pedra seca estan en perill de desaparèixer, ja que la mecanització del camp, l'abandonament de les terres o l'auge del conreu de cítrics ha provocat en molts casos la desaparició tant dels màrgens com dels altres elements construïts amb pedra seca. Tot i això, segons apunten en un article del Setmanari l'Ebre, l'Inventari de Patrimoni Cultural de les Terres de l'Ebre (Ipcite) destaca municipis com la Torre de l'Espanyol per mantenir un gran nombre d'aljubs drets, així com màrgens i masos; Riba-roja per la particularitat de l'existència de forns de ginebre; la Fatarella per les seves barraques; mentre que Tivenys destaca per ser l'únic municipi on es conserven els cocons, que anys enrere s'utilitzaven per a emmagatzemar aigua. Al Pla de Galera, amb municipis com Freginals i Ulldecona, mantenen un bon nombre de construccions de pedra seca que s'alcen entre els olivers i a la zona dels Ports es conserven en bon estat pous de gel i forns de pega. Tot i això, cada cop desapareixen més construccions com estes, de la mateixa manera que ho fan les persones expertes en l'ofici com els margeners, ja que a les Terres de l'Ebre només en queden tres en actiu.

REIVINDICAR LES CONSTRUCCIONS DEL TERRITORI L'exposició *Tota pedra fa paret. La pedra seca a Catalunya*, produïda per l'Associació per la Pedra Seca i l'Arquitectura Tradicional (APSAT) i el Departament de

Una imatge de l'exposició 'Tota pedra fa paret. La pedra seca a Catalunya'.

Cultura, recull les construccions i tècniques presents a Catalunya a través d'una mostra fotogràfica que pretén oferir una panoràmica àmplia sobre este llegat, posant èmfasi en les variants tipològiques i en la diversitat territorial.

A banda, en la mostra també es podran veure eines i materials imprescindibles per a desenvolupar la tècnica, alguns que daten de fa més de 100 anys. I tot gràcies a la col·laboració de diversos particulars i alguns ens com la Fundació El Solà, el Parc Natural dels Ports o el Copate, entre altres entitats del territori rela-

cionades amb l'arquitectura, la cultura i l'excursionisme. **"Esta col·laboració té com a objectiu donar visibilitat, en el si de l'exposició, a les entitats i particulars de les Terres de l'Ebre que treballen en l'estudi i preservació de la cultura popular. De la mateixa manera, és una oportunitat per a personalitzar la mostra i aconseguir retrobar peces importants per a reivindicar l'ofici de les persones que s'hi dediquen"**, afirmava el director del Museu de les Terres de l'Ebre, Àlex Farnós, que explicava també que una part important del fons exposat és pro-

DESTACAT

■ El Museu de les Terres de l'Ebre, ubicat a Amposta, serà el primer del territori ebrenca a acollir l'exposició itinerant *Tota pedra fa paret. La pedra seca a Catalunya*, una mostra que s'inaugurarà este divendres, dia 3 de juliol, a les 18.30 hores, de la mà de la directora general de Cultura Popular i Associacionisme Cultural, Maria Àngels Blasco i Rovira. En l'acte també hi assistiran l'alcalde d'Amposta i president del Consorci del Museu de les Terres de l'Ebre, Adam Tomàs Roig, i l'alcalde de Freginals, Josep Roncero Pallarès.

pietat del Museu.

A causa de la situació actual, l'entrada a totes les exposicions del Museu de les Terres de l'Ebre és gratuïta, però cal efectuar el registre i control d'entrades al rebedor del centre. Tanmateix, cal recordar que amb l'obertura dels centres culturals i museístics el Museu va adoptar un Pla de contingència que assenyalava indicacions d'higiene i prevenció personal que cal seguir per a accedir a les exposicions, com per exemple portar posada la mascareta de forma obligatòria, desinfectar-se les mans amb gel hidroalcohòlic només entrar al Museu, seguint l'itinerari d'una sola direcció marcat a terra o la limitació d'un màxim de 25 persones per sala.